

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GYMNASIESKOLER

- en skolehistorisk udstilling i
elleve temaer

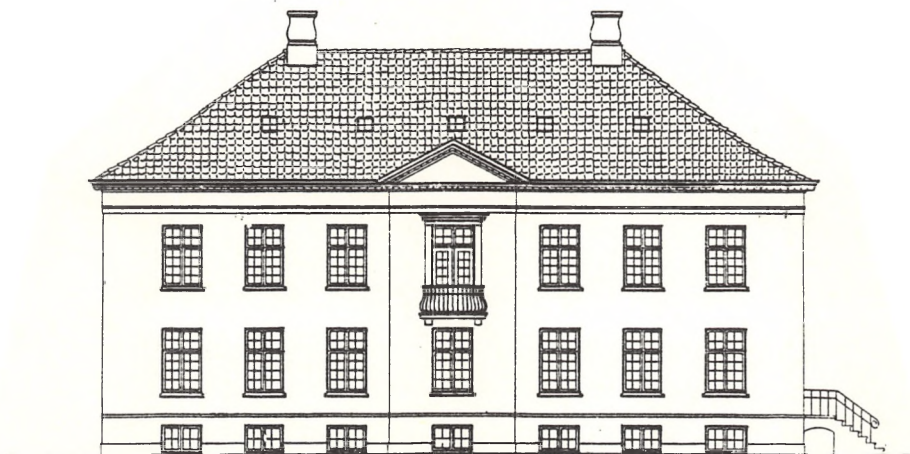
LANDSARKIVET FOR SJÆLLAND, LOLLAND-FALSTER OG BORNHOLM

KØBENHAVN

1989

GYMNASIESKOLER

- en skolehistorisk udstilling i
elleve temaer

LANDSARKIVET FOR SJÆLLAND, LOLLAND-FALSTER OG BORNHOLM

KØBENHAVN

1989

Udstilling og katalog: Erik Nørr

Teknisk bistand:

Landsarkivets sekretariat og værksteder

ISBN: 87 7472 104 6

Billedet på omslaget: Vestfacaden på Rungsted Kostskoles ældste bygning 1900. Rungsted Statsskoles arkiv. Foto Bodil Barsøe.

FORORD

Landsarkivet har i de seneste år systematisk indsamlet materiale fra latinskoler, gymnasier og studenterkurser. Det indsamlede materiale, som i ordnet tilstand fylder ca. 250 hyldemeter, indeholder et væld af oplysninger, som nu står åben for den skolehistoriske forskning. Som et hjælpemiddel hertil har Landsarkivet sammen med Selskabet for Dansk Skolehistorie udgivet publikationen: *Gymnasieskoler - administration og arkiv*. Bd. I-II. Ved Erik Nørr. (1989).

Samtidig med udgivelsen af ovenstående værk har Landsarkivet arrangeret en større udstilling, der i 11 emner viser eksempler fra gymnasieskolernes historie, på grundlag af materiale hovedsagelig fra Landsarkivets samlinger, suppleret med indlån af enkelte ting fra Gl. Hellerup Gymnasium og Danmarks Pædagogiske Bibliotek.

I nærværende katalog gengives teksterne fra udstillingens elleve temaer.

Landsarkivet, København november 1989

Grethe Ilsøe
landsarkivar.

1. Gymnasieskolernes antal. Oprettelse og nedlæggelse af skoler	9
2. Gymnasieskolerne som gods- og skovejere	12
3. Disse "forsoldede, fordummede, forbedede og lurvede" privatskolelærere	14
4. Fag, timer og undervisning	17
5. Stile og andre elevarbejder	19
6. Karaktergivning og karaktersystemer ...	21
7. Kendte folks skolegang	25
8. Pigers adgang til studentereksamen	28
9. Forsøgsundervisning	33
10. Skolesport	37
11. Kostskoleliv i Sorø	40

1. GYMNASIESKOLERNES ANTAL. OPRETTELSE OG NEDLÆGGELSE AF SKOLER

Ill. nr. 1 Kirkeordinansen af 14/6-1539 bestemmer, at der skal oprettes en latinskole i hver købstad.

Wdy huer Kiøbsted skal være en Latine Schole oc
LX. duelige oc bequemme forstandere, som dennom kunde regere, iij eller ij wdi det mindste.

Ill. nr. 2 Kort over nedlæggelser af latinskoler på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm 1739-1855. Privatskoler i København oprettet fra 1786 og fremefter er ikke medtaget på kortet.

Ill. nr. 3 Uddrag af Forordning af 17/4-1739 om latinskolernes antal m.m.

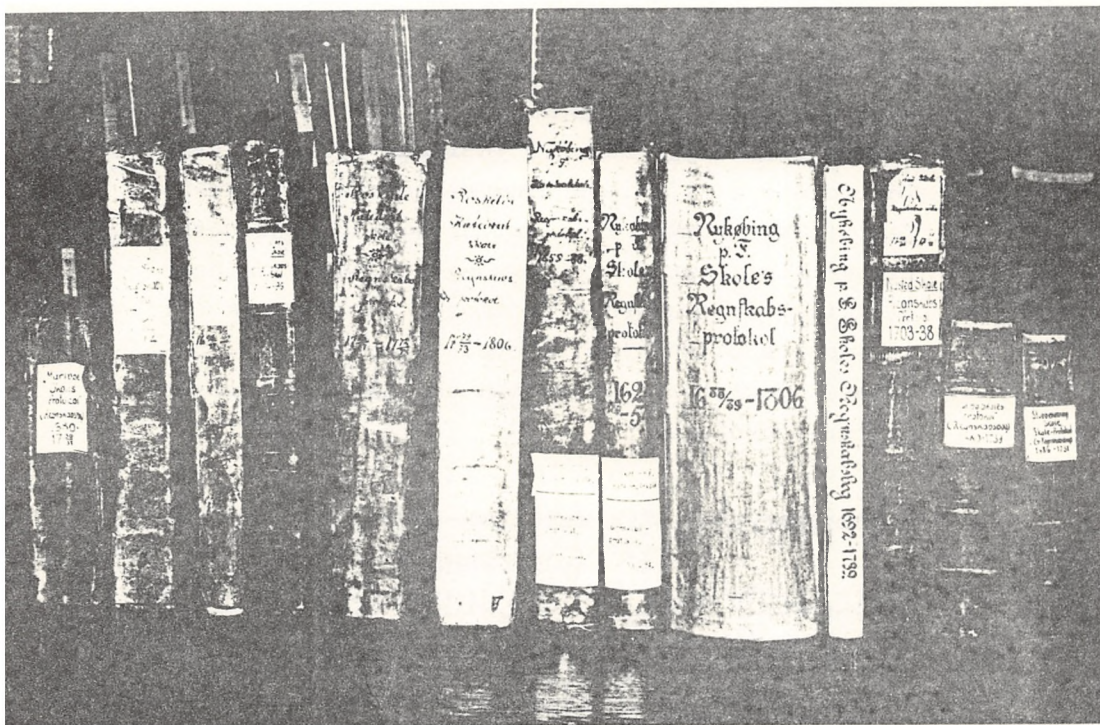
Vi kan i år fejre 250-års jubilæum for latinskolereformen af 1739. En lang række små latinskoler (jfr. kortet ill. nr. 2) skulle nedlægges. Elevantallet var yderst ringe, og undervisningen elendig, da skolernes indtægter var for små til at ansætte ordentlige lærere. Forordningen bestemte derfor, at indsatsen skulle koncentreres på færre skoler.

~~1610 1611 1612 1613 1614 1615 1616 1617 1618 1619~~

XV. Forordning,
Angaaende hvor mange Latinske Skoler i Danmark og Norge skal vedblive, samt hvorledes med Ungdommens Information, Ingeniorum Probe, den aartlige Examen og Stipendiens Distribution, med videre efterdags skal forholdes.

F. Som der hidindtil paa mange Stæder har været smaa Latinske Skoler, der foruden Rectore, neppe med en Hører have været forsynede, og Vi Allernaadigst finde, at lige Skoler en letteligen kand tiene til Disciplernes retskafne og tilstrækkelige Førfremmelse: Os og allerunderdanigst er bleven forestillet, at den store Mængde af Trivial-Skoler, næsten i hver Kiøbstad, er baade Landet og Studeringer til større Skade og Hinder, end Fordeel og Dykomst. Saa have Vi Allernaadigst fundet for godt, at de i Borens Riger nu værende mange Skoler skal reduceres til følgende Tæll, som Vi i hvert Stift Allernaadigst eragte tilstrækkelig, hvilken Reduction skal med næstfølgende Aar 1740 tage sin Begyndelse, og fra den Tid af alleene vedblive følgende Latinske Skoler: Næmlig, udi Siællands Stift skal foruden Friderichsborgs og Herlufsholms Skoler, være 6 publique Skoler: Næmlig, de i Kiøbenhavn, Roeskilde, Slagelse, Helsingør, Røge og Wordingborg. Udi Fyens Stift skal disse 4 Skoler vedblive: Næmlig, de i Odense og Næborg i Bort Land Fyen, den i Næstou udi Bort Land Folland, og den i Nækiøbing udi Bort Land Falster. Af de udi Bort Land Nørre Jylland værende Latinske Skoler skal 8 vedblive: Næmlig, i Riber Stift de udi Ribe, Fridericia og Tolding, i Aarhus Stift de udi Aarhus, Randers og Horsens, i Viborg Stift den udi Viborg, og i Aalborg Stift den udi Aalborg.

Ill. nr. 4 Der er bevaret ældre regnskabsproto-

koller fra en lang række latinskoler, også en del af de skoler, der blev nedlagt ved reformen af 1739. Billedet viser nogle af disse regnskabsbøger.

Ill. nr. 5 Som kortet viser, fortsatte nedlæggelsen af statsskoler helt frem til 1855. I Københavnsområdet oprettedes der i løbet af det 19. århundrede en lang række private latinskoler, som konkurrerede voldsomt om eleverne. I løbet af 1890'erne oprettedes 5 nye latinskoler, samtidig med at 5 andre måtte lukke. Billedet viser eksamensprotokoller, som blev afleveret til Landsarkivet fra de i 1890'erne nedlagte latinskoler.

Ill. nr. 6 Kort over gymnasierne på Sjælland, Lolland-Falster og Bornholm i 1988. I 1988 eksisterede det største antal gymnasieskoler (studerter- og HF-kurser ikke medtaget) nogensinde, og tallet stiger næppe i overskuelig fremtid. I 1988 begyndte man igen at nedlægge gymnasier. Kortet viser, at der siden det 19. århundrede er oprettet et meget stort antal gymnasieskoler i hovedstadsregionen. I Vestsjællands og Storstrøms amter er der nok kommet nye gymnasieskoler til, men antallet er dog ikke nået op på det antal skoler, der eksisterede før 1739.

Ill. nr. 7 Københavns Amt er tre skoler: Søborg Gymnasium, Vallensbæk Gymnasium og Gentofte Gymnasium blevet nedlagt 1988-89. Her er udstillet Søborg Gymnasiums sidste journal.

2. GYMNASIESKOLERNE SOM GODS- OG SKOVEJERE

I ældre tid var latinskolerne selvfinansierede, idet udgifterne dækkedes af indtægter fra skolens gods og tienderrettigheder samt fra skolepenge. I nogle af latinskolernes arkiver er der bevaret materiale fra "godsejertiden". Specielt Sorø Akademi har afleveret et omfattende godsarkiv til Landsarkivet.

Ill. nr. 1-2 Kort fra Sorø Akademis godsdistrikt. Opmålt 1801 på foranledning af Rentekammeret.

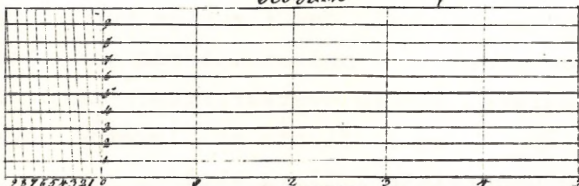
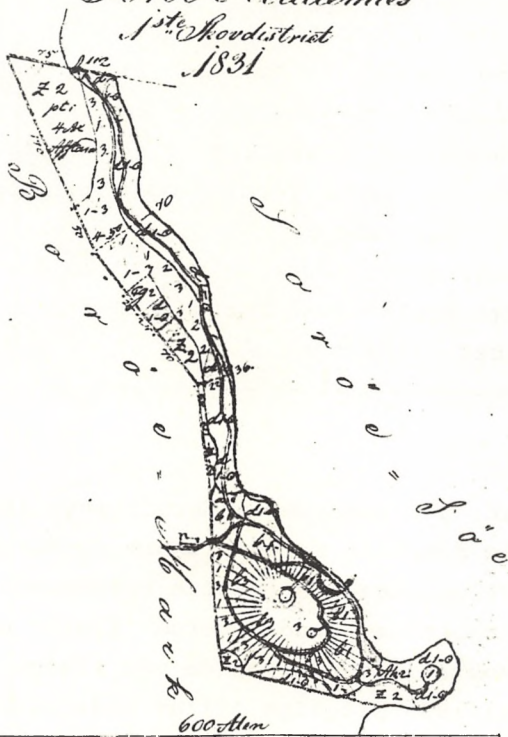
Ill. nr. 3 Sorø Akademi havde og har stadig tillagt større skovområder. Kortet over Parnasbakken og Bøgholm samt Højbjerg Skov i Sorø Akademis 1. skovdistrikt er tegnet 1835.

Ill. nr. 4 Akademiets indtægter fra skovene formindskedes betragtelig ved store storme. Billedet viser resultatet af julestormen 1903 i Bromme Skov. Skovfoged Rolsted iagttager ødelæggelserne sammen med sin hund.

Ill. nr. 5 Indtil 1816 havde Sorø Akademi en særlig hofret, hvor akademiets inspektør foretog skiftet efter ansatte på Akademiet. Her er givet en side med registrering af bl.a. bogsamlingen i et omfattende skifte i 1793. Skiftet vedrører enken efter professor ved akademiet, den politisk-økonomiske forfatter Andreas Schytte, der havde indflydelse på Reventlowernes pædagogiske og politiske ideer.

Ill. nr. 6 Roskilde Katedralskole. Fæsteprotokol 1701-1917. Roskilde Katedralskole udstedte 20/12-1866 en lejekontrakt til ølbrygger P. Frederiksen på en ubebygget jordlod i Køgemarken.

*Kort
 over
 Tarnas
 paa
 Sorøe Academies
 1te Skovdistrikt
 1831*

3. DISSE "FORSOLDEDE, FORDUMMEDE, FORBENEDE OG LURVEDE" PRIVATSKOLELÆRERE

Ill. nr. 1 Udtalelse af cand.mag, senere konservativ skoleborgmester i København, Ernst Kaper om privatskolelærernes og specielt de faguddannedes fortvivlede løn- og ansættelsesforhold i de private latinskoler:

Bare Privatskolen må blive "disse forsoldede, fordummede, forbenede og lurvede existenser kvit, som gaar rundt og bærer i sig naget over et mislykket theologisk, juridisk, medicinsk eller hvadsomhelst studium og føler sig som havarister og deres gerning og stand som afløbsrende for saadanne".

[cand.mag. Ernst Kaper om privatskolens lærere i Budstikke til Selskab for germansk Filologi nr. 3. 28. okt. 1898].

Ill. nr. 2-3 Lærernes undervisningstimer i henholdsvis Nykøbing Katedralskole og Borgerdydskolen i Helgolandsgade (Vestre Borgerdyd) 1894/95. I statsskolerne besad lærerne faste overlærer- og adjunktstillinger, og de var ifølge lønningsloven af 1855 pligtige til at undervise 24 timer om ugen (et timetal, der i øvrigt kun er faldet 2-3 timer siden!). I privatskolerne var stillingerne usikre. Bemærk overskriften: "Lærerne ere i øjeblikket", og de fleste af lærerne cyklede rundt og underviste i flere skoler.

Uddrag af Kultusministeriets Cirkulære 21/8-1855

Bliver det nødvendigt at pålægge nogen af skolens faste lærere et større antal undervisningstimer end 24 om ugen, skal der tilstås lærerne en betaling af 2 Mark og 10 sk. for hver time, de giver over 24 om ugen.

Ved denne bestemmelse har man taget hensyn til det lærerne påhvilende arbejdes særegne art og inddeling.

Fag- og tinfordelingen lægges således, at enhver fast lærer såvidt forholdene tillader det, tildeles et antal ugentlige timer, der kommer tallet 24 så nær som muligt.

Ill. nr. 4 Også lønmæssigt sammenlignede privatlærerne sig med statsskolelærerne. Forskellen blev yderligere markant, da statsskolens lærere fik deres lønninger forøgede ved lønningsloven af 12/4-1892. En overlærer skulle fremtidig have 3000-4200 kr. og en adjunkt 1800-3000 kr. om året.

Ill. nr. 5 Privatskolens læreres lønninger var meget lavere. I artiklen i Budstikken klagede Kaper over, at faguddannede cand.mag.er fik helt ned til 66 øre i timen. Af den her udstillede lønningsbog fra N. Zahles Skole 1899/1900 fremgår det, at timelønnen lå mellem 75 øre og 2 kr. To Kroner fik bl.a. fransklærer E. Baruël, "Aristokraten blandt privatlærere", men den høje timeløn betød, at ingen skole havde råd til at have ham ansat fuldtids, og han måtte undervise ved i hvert fald 5 latinskoler.

Ill. nr. 6 Privatlærernes utilfredshed med forholdene førte til oprettelsen af Privatskolens

1806.	Mandag.	Tirsdag.	Onsdag.	Torsdag.	Freitag.	Løverdag.
8 • 9.	Religion Klasse I. Latin — II. Latin — III.	Danst Klasse I. Latin — II. Latin — III.	Religion Klasse I. Latin — II. Latin — III.	Danst Klasse I. Latin — II. Latin — III.	Religion Klasse I. Latin — II. Latin — III.	Danst Klasse I. Latin — II. Latin — III.
9 • 10.	Latin Klasse I. Danst — II. Graff — II.	Latin Klasse I. Religion — II. Graff — II.	Latin Klasse I. Regning — II. Graff — II.	Latin Klasse I. Religion — II. Danst — III.	Latin Klasse I. Regning — II. Graff — II.	Latin Klasse I. Religion — II. Graff — II.
10 • 11.	Geographie Klasse I. Calligraphie — II. Arithmetik — III.	Historie Klasse I. Calligraphie — II. Geometrie	Historie Klasse I. Danst — II. Arithmetik — III.	Geographie Klasse I. Calligraphie — II. Geometrie	Historie Klasse I. Danst — II. Arithmetik — III.	Historie Klasse I. Calligraphie — II. Geometrie
11 • 12.	Arithmetik Klasse I. Graff — I. Danst — III.	Geographie Klasse I. Graff — I. Religion — III.	Arithmetik Klasse I. Graff — I. Danst — III.	Arithmetik Klasse I. Graff — I. Religion — III.	Arithmetik Klasse I. Graff — I. Danst — III.	Arithmetik Klasse I. Geographie — II. Religion — III.
2 • 3.	Latin Klasse I. Geographie — II. Calligraphie — III. Hebraisk	Naturhistorie Klasse I. Historie — II. Latin — III.	Latin Klasse I. Historie — II. Latin — III.	Naturhistorie Klasse I. Geographie — II. Hebraisk Calligraphie — III.	Latin Klasse I. Historie — II. Latin — III.	Latin Klasse I. Historie — II. Latin — III.
3 • 4.	Calligraphie Klasse I. Franst — I. Lybst	Calligraphie Klasse I. Arithmetik — II. Franst — II.	Regning Klasse I. Franst — I. Lybst	Calligraphie Klasse I. Arithmetik — II. Franst — II.	Regning Klasse I. Franst — I. Lybst	Regning Klasse I. Arithmetik — II. Franst — II.
4 • 5.	Danst Klasse I. Arithmetik — II. Historie — III.	Religion Klasse I. Latin — II. Historie — III.	Calligraphie Klasse I. Latin — II. Geographie — III.	Danst Klasse I. Latin — II. Historie — III.	Calligraphie Klasse I. Danst — II. Historie — III.	Religion Klasse I. Latin — II. Geographie — III.

fagordnede Lærerforening, og udgivelsen af et slags fagforeningsblad Medlemsblad for Privatskolens fagordnede Lærerforening startede i marts 1900. Her er udstillet et nummer af bladet fra juni 1910.

Ill. nr. 7-9 Problemerne omkring privatlærerne løstes ved, at de fleste privatskoler oprettede institutionen De forenede Latin- og Realskoler i København og på Frederiksberg. Et samarbejde mellem skolerne skulle hindre illoyal konkurrence om elever og sikre, at lærerne fik bedre forhold. Her er udstillet forhandlingsprotokollen for De forenede skolars direktion, det nye lønningsregulativ (i kraft af 1/8-1907) og en oversigt over faste privatlæreres lønstigning 1901/02-1907/08.

4. FAG, TIMER OG UNDERVISNING

Ill. nr. 1 Lektionstabel for Frederiksborg lærde Skole 1806. (tabellen findes i hof- og slotskirkens arkiv, da den kgl. konfessionarius var en af skolens tre direktører).

De klassiske sprog latin, græsk og indtil 1870/71 også hebraisk, havde en markant placering i det 19. århundredes højere skole. Derimod fik Engelsk først større betydning for undervisningen efter 1903.

Ill. nr. 2-3 Blandt Bendt Bendtsens (rektor Frederiksborg 1790-1830) papirer findes de her givne øvelser i det græske og hebraiske sprog, som vidner om disse fags placering i den gamle latinskole.

Ill. nr. 4 Gymnasieskolerne skulle årligt indsende oversigt over fag- og timefordelingen. I de enkelte skolars arkiver findes ofte kladder til disse fag- og timefordelinger, som i en række tilfælde indeholder flere oplysninger om undervisningens planlægning end originalerne i ministeriets arkiv. Her er gengivet titelblad og første side i indberetningen fra Nørre Gymnasium 1922/23. Udover timetallet i de enkelte fag, kan men også se, hvilke lærere der har undervist.

Ill. nr. 5 Pensabog i Historie (Helsingør gymnasium). II og III G. 1923/24.

<p>1923-24.</p> <p><u>II.</u></p>	
<p>19/8 - 24/11</p>	<p>Munch og Müller: Lærebog i Nordtysklands historie III Den nyere Tid.</p> <p>Joh. Ottosen: Nordens Historie 1241-1386.</p>

Ill. nr. 6-8 Her er udstillet 3 af de bøger, der blev undervist efter i Helsingør 1923/24. Lærebogssystemer af P. Munch og Johan Ottosen dominerede historieundervisningen i en årrække. P. Munch satte sig også på det marked, der opstod, da samfundskundskab efter 1903 blev en del af historieundervisningen i III G. Bøgerne er udlånt fra Danmarks pædagogiske Bibliotek.

5. STILE OG ANDRE ELEVARBEJDER

Elevarbejder er sjældent bevaret i gymnasiernes arkiver, men her er gengivet nogle af de få bevarede eksempler.

Ill. nr. 1 Tre eksempler på latinsk stil og version. Indtil 1903 skulle alle elever, også matematikerne, skrive latinsk version til studentereksamen. (Vordingborg Latinskoles arkiv).

Ill. nr. 2 Eksempler på danske stile fra 1840'erne. Indtil Madvigs skoleordning af 1850 skulle eleverne skrive to stile: en med religiøs - moralsk indhold (f. eks. Dyden er det højeste mål for menneskets stræben) og én med historisk emne (f. eks. Polen gradvise aftagen fra freden i Oliva til den 3. deling 1795). (Vordingborg Latinskoles arkiv).

Ill. nr. 3 Stilemnerne fra studentereksamen 1964. En nærmere undersøgelse af en længere periodes stilemner afslører, at emnerne i høj grad er tidsbestemte.

Ill. nr. 4 Stilebog fra N. Zahles skole 1871.

Ill. nr. 5 I Metropolitanskolens arkiv er der bevaret en samling elevtegninger fra 1827. Her er gengivet J. A. Bornemanns tegning. Bornemann blev senere teologisk professor, men han måtte forlade embedet på grund af gentagne studenteklager.

Ill. nr. 6 Tegnebog 1915 for elev i underskolen i Borgerdydskolen i København (Østre Borgerdyd).

Hvilke Pligter har en velstandig Borger
 imod sit Fædreland?
 Af Jacob Malm, der følger for sig jule lige færdede
 i et blik, sine byggeskole og bøger.

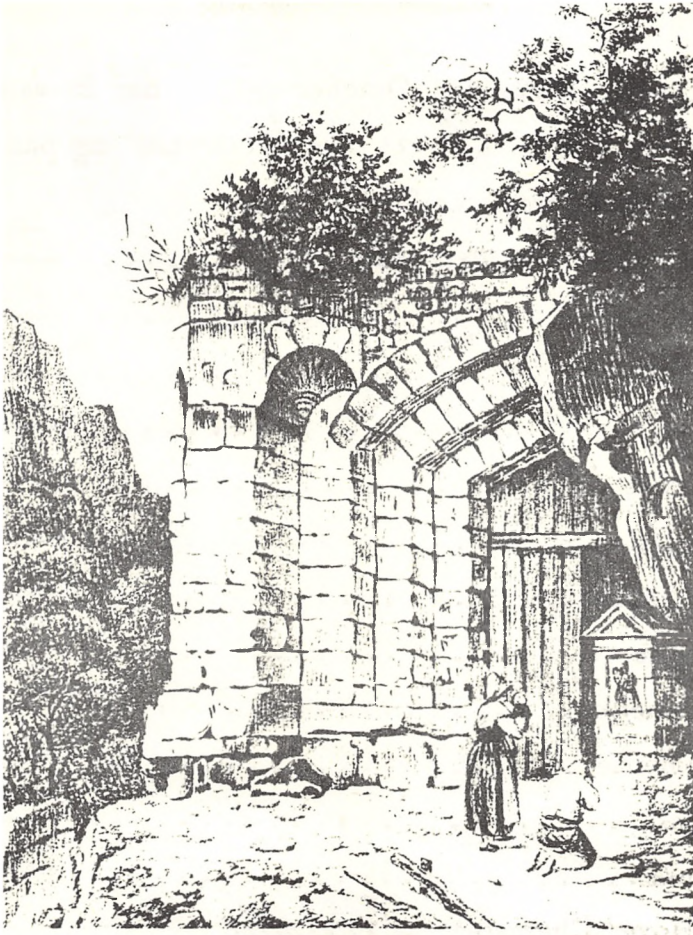
Dydene er det største Maalet for
 Myklets Skulder. —

Det er Myklets Forpligtelse at
~~gjøre~~ gøre sig efter moralske Sædvaner
 fæd og ligesid med Gid. Derved har Myklet
 hindret og med at lægge Mænds og Dyrs,
 som er det Rindlag, ifølge frillket man
 især gøre sig efter det moralske Begreb.
 Et sådant Rindlag maas Myklet altsaa lægge
 Mænds og Dyrs. — Dog er det ogsaa meget Aendel, vi
 som Myklets maas sig at gøre; men
 Dydene bør man nok forsvare sig Maalet,
 og alle andre Gode bør hies bedrag til dets
 Begreb. Derfor maas vi nødt og for,
 at gøre sig efter meget andet Gode, mest end
 efter Dyden, for at vi glæmmer derved for
 det. — Naalene er det Myklets Pligt at sig
 at udgøre sig Sædvaner og Begreb, for at
 hindre dem i forringelse af Aendel. — Begreb

Ill. nr. 2: To eks. på stile fra 1840'erne.

6. KARAKTERGIVNING OG KARAKTERSYSTEMER

Indtil 1850 aflagdes examen artium ved Universitetet. Ill. nr. 1 Eksamensbevis for Atzer Hansen Blume oktober 1823. Blume havde gået i Roskilde Katedralskole og var indstillet til eksamen herfra. Det anvendte karaktersystem var følgende:

Laudabilis præ ceteris (1. karakter med udmærkelse)

Laudabilis (1. karakter)

Haud illaudabilis (2. karakter)

Non contemnendus (3. karakter)

Nul

Blumes eksamensbevis findes i hans privatarkiv i Landsarkivet.

Til *Examen Artium* i October 1813 har fremstillet sig
Atzen Hansen Blüme og paa Grund
 af de specielle Characterer for

Udarbeidelse i Modersmaal	<i>Laud</i>
Latin	<i>Laud</i>
Latinsk Stil	<i>Laud.</i>
Græsk	<i>Laud. p.c.</i>
Hebraisk	<i>Laud. p.c.</i>
Religion	<i>Laud.</i>
Geographie	<i>Laud.</i>
Historie	<i>Laud.</i>
Arithmetik	<i>H. ill.</i>
Geometrie	<i>Laud.</i>
Tydske	<i>Laud. p.c.</i>
Fransk	<i>Laud.</i>

erholdt Hoved-Character *Laudabilis*

Dette bevidnes herved af undertegnede

Thorlacius
 Decanus Fac. Philol.

Ill. nr. 2-3 Karakterbøger for eleven J. A. Heiberg i Metropolitanskolen 1858-63. Eleverne i de fleste latinskoler fik i forrige århundrede daglige karakterer i hvert fag. Karakterbogen skulle hver uge underskrives af elevens far.

Ill. nr. 4 De daglige karakterer blev voldsomt kritiseret i skoledebatten, da de i høj grad var med til at gøre undervisningen mekanisk. Læreren skulle sørge for, at samtlige elever i klassen fik stillet mindst 1 spørgsmål, således at han kunne give hver elev en karakter. Skolebestyrer K. A. Schneekloth (Schneekloths Skole) bidrog med sin pjece fra 1891 til, at de daglige karakterer snart blev afskaffet.

Efter 1850 fik skolerne eksamensret, og der blev indført et nyt karaktersystem. Karakterrækken kom nu til at bestå af ug, mg, g, tg, mdl og slet. Ved udregning af specialkarakteren i de enkelte fag anvendtes en 6-skala, hvor karakterne lå lige langt fra hinanden. Til udregning af hovedkarakteren (gennemsnittet) anvendtes derimod en skrapere progressiv 8-skala. Afstanden mellem karakterne voksede med stigende potenser af 2 (ug = 8, mg = 7, g = 5, tg = 1, mdl = -7 og slet = -23).

Ill. nr. 5 Titelblad til Bek. 31/5-1866 og 9/8-1871 om karaktergivning, samt uddrag af bekendtgørelserne med karakterberegningen. Samme karakterværdi benyttedes endnu i kgl. anordning af 10/3-1938.

Ill. nr. 6 Rønne Statsskole. Eksamen i III klasse juli 1890. Det ses tydeligt, at hele karakterskalaen er benyttet (endog slet, slet+ og mdl-). Yderst til højre er angivet elevernes rækkefølge i det nye skoleår, som bestemtes efter eksamensresultatet. Efterhånden blev de laveste karakterer anvendt mindre. I 1894 strammedes reglerne for at bestå eksamen - der krævedes flere points for at bestå med 3. karakter.

Ill. nr. 7 Ved anordning 6/2-1943 ændredes den såkaldte ørstedske karakterskala, således at ug blev forandret fra 8 til 15. Tilsvarende blev der lagt 7 til alle de øvrige karakterer. Slet blev nu = -16.

Ill. nr. 8 Ved bek. af 4/2-1963 indførtes 13-skalaen i gymnasiet.

H. C. Andersens karakterer ved eksamen i Slagelse Latinskole september 1824

Latin	tg ?
Latinsk Stil	g ?
Græsk	mdl.
Hebraisk	tg
Dansk	mg
Dansk Stil	ug ?
Religion	g
Bibelhistorie	mg
Historie	g ?
Geografi	g
Aritmetik	mg ?
Geometri	mdl.
Regning	mg
Latinsk Grammatik	tg ?
Fransk	g
Tysk	g
Kalligrafi	g
Sang	ug
Sædelighed	ug

Hovedkarakter g
Nyt nummer i III klasse: Nr. 5

7. KENDTE FOLKS SKOLEGANG

DIGTEREN H. C. ANDERSEN

Gik i Slagelse Latinskole, men fulgte med sin rektor Meisling, da denne i okt. 1825 forflyttedes til Helsingør Latinskole.

Ill. nr. 1 Eksamensliste fra Slagelse Latinskole september 1825. Bemærk, at H. C. Andersen trods bundkarakterer i latin fik mg i hovedkarakter. I dansk stil fik han ug.

Ill. nr. 2 Helsingør Latinskole. Protokol over elever 1783-1839. Lærernes bedømmelse af eleven Hans Christian Andersens 1) Anlæg 2) Skoleflid, 3) Flid 4) Opførsel og 5) Fremgang i skoleåret 1825/26.

Ill. nr. 3 eksamenslister fra hovedeksamen september 1826. H. C. Andersen udmærkede sig især i aritmetik og geometri samt i "sædelighed", hvor han fik ug. Derimod var han mindre god til Latin og græsk (mådelig). I dansk stil måtte han nu nøjes med "mg".

Forfatteren, professor Georg Brandes

Student fra Det v. Westenske Institut 1859.

Ill nr. 4 Det v. Westenske Instituts eksamensprotokol ved afgangseksamen for studerende 1851-93. Brandes fik 1. karakter med udmærkelse. Som jøde var han fritaget for undervisning og eksamen i religion.

1868.

1870.

Religion Tydsk Fransk Geogr. Naturk. ^{Udarbejdede i} Skriftlig ^{1.} ^{2.} Muntlig Latin Latin Græsk Historie Geometri Arithm. Naturlære

Ernst, C. mg. üg mg mg üg mg mg+1/3 g. mg=1/3 g. mg+1/3 mg=1/3 mg=1/6 mg+1/3

Erstlev, C. üg g mg üg üg mgx1/3 g. g. mg g+1/2 ug mg mg=1/3 g+1/3

Meyer, L. - üg üg üg üg mg mg+1/3 mg+1/3 üg mg ug mg=1/3 üg. üg.

Nathan, D. - üg üg mg üg mgx1/3 g+1/3 g. üg=1/3 mg ug=1/3 mg. mg+1/3 mg=1/3

Erstlev, C. Meyer, L. Nathan, D. Ernst, C. Apollon. G. Island. Apollon. F. H. Laurson. H. Kiffner. F. Mathieu. S. Sverdrup. F. Mathieu. S. Sverdrup.

- 26 -

Historikeren Kr. Erslev

Student fra Mariboers Skole 1870.

Ill. nr. 5 Mariboers Skole. Eksamensprotokol 1866-87. Erslev klarede sig godt i historie allerede i skoletiden. Indtil 1871 var afgangseksamen delt i to dele, idet fem fag afsluttedes to år før endelig eksamen.

Politikeren (statsminister) Niels Neergaard

Student fra Borgerdydskolen på Christianshavn 1872 med første karakter.

Ill. nr. 6 Vestre Borgerdyd. Stambog over elever 1853-75. Vidnesbyrd for eleven Niels Neergaard.:

1864/65	<i>Sindig, stadig og flink.</i>
1865/66	<i>Særdeles flink. Meget langsom til at regne.</i>
1867/68	<i>Meget flink.</i>
1868/69	<i>Godt begavet, men ofte noget adspredt. Flittig og alvorlig. tilbage i Matematik. Vil vistnok blive meget flink. Trofast og god.</i>
1869/70	<i>Ret godt begavet, har ogsaa gjort ret god Fremgang, men hans Flid og derfor ogsaa hans Kundskaber er upaalidelig og vaklende. Distract.</i>
1870/71	<i>Oversætter med Smag og Dygtighed. Ringe Lyst og Fremgang i Mathematik og Fysik.</i>

Atomfysikeren Niels Bohr

Student fra Gammelholms Latin- og Realskole 1903.

Ill. nr. 7 Gammelholm. Eksamensprotokol ved afgangseksamen for studerende 1896-1907. Niels Bohr fik 1. karakter med udmærkelse og top-karakterer i kemi og fysik.

<u>Niels Bohrs afgangseksamen 1903</u>	
Dansk Stil fri	mg-
Dansk Stil bunden	mg-
Dansk og Oldtidskundskab	mg-
Fransk	mg
Engelsk	mg
Historie	ug
Aritmetik skriftlig	ug-
Aritmetik mundtlig	ug
Geometri skriftlig	ug-
Geometri mundtlig	ug
Mekanisk Fysik	ug
Kemisk Fysik	ug
Hovedkarakter	Første med Udmærkelse

8. PIGERS ADGANG TIL STUDENTEREKSAMEN

Ill. nr. 1 Anordning 25/6-1875 gav kvinder adgang til Universitetet og følgelig også til at indstille sig til studentereksamen som var forudsætning for at kunne optages på Universitet.

I starten måtte kvinderne undervises privat og indstilles til eksamen som privatister ved en lærd skole. I 1877 oprettede Natalie Zahle et særligt artiumskursus for kvinder.

Bemærkninger med henvisning til Undervisningen i
Mathematik
 ved del af Frøken Zahle i Aaret 18⁸⁰/81 oprettede
Artium-Cursus for Damer.

Elevnavne	Elevs Forældre (Fædre og Moder)	Elevs Forældre (Fædre og Moder)	Bemærkninger
Sst. Karboe	Frøken	Fæderlighed: Hver af Forældrene og Algebra.	Frøken Karboe var i Besiddelse af en finlyt Forstandelse, hendes videnskabelige Læse for Mathematik og arbejdsdel med en rovsomhed, Færd og Uheldenhed.
• Bentzen	Frøken	I Geometri: Fæderlighed Forældre	• Bentzen var ligeledes videnskabelig dygtig og arbejdsdel frøkt og sikkert.
• Rasmussen	Bogbinders dame i København og Dramen.	de store videnskabelige Forældre for en Forældre og Organiseret. Løst hans udgjort 1800.	• Rasmussen viste stor Interesse for Fagel, arbejdsdel med rovsomhed og overvandt sig selv i Gjældighed i Brevforlede af Lærerne; i Læring af Opgaver stod hun lidt tilbage for de to Forældre.
• Bjerring	Frøken		• Bjerring gjorde gode Fremstredt i Bogbinders navn somme hendes videnskabelige hendes videnskabelige Færd og Interesse; da hun stredt meget ofte var Forældre i Færd, var hendes Videnskabelige i Mathematik hendes meget vigtig.

Zahle

Ill. nr. 2 Skema over Undervisningen i henholdsvis Matematik og Fysik ved Zahles "artiumskursus for damer" 1880/81 og 1881/82. Skemaet

viser, at pigernes forkundskaber i de to fag var yderst ringe, da de påbegyndte kurset. Lærerens censur viser, at der var stor forskel på eleverne; medens de førstnævntes resultater omtales meget rosende, er frk. Bjernings fatteevne og flid mere begrænset.

Ill. nr. 3 I 1886 fik skolen eksamensret, og i 1887 dimitteredes de 3 første piger. Billedet er gengivet efter Kvindelige Akademikere 1875-1925 (1925) s. 141.

I 1881 forsøgte en officer at få sin datter optaget i Aarhus Katedralskole. Ministeriet bad alle rektorer udtale sig generelt om pigers adgang til de offentlige latinskoler. Forinden rektorerne svarede, skulle der holdes lærermøder om sagen. De fleste rektorer og lærere var modstandere af at optage piger.

Ill. nr. 4 Uddrag af Metropolitanskolens rektors udtalelse (Meddelelser ang. de lærde Skoler 1879-1881 side 302 ff.). Han mente, at pigerne måtte holdes ude af skolen af hensyn til deres fysiske, intellektuelle og etiske udvikling.

Metropolitanskolens Rektor (Birch) besvarede, i fuld Samstemning med sine Medlærere, Spørgsmaalet ordlydende saaledes:

„Da det er den lærde Skoles Bestemmelse paa en Gang at meddele sine Disciple en almindelig videnskabelig Fordannelse og at forberede dem til Universitetets Fagstudier, er det let at forstaa, at den Tilladelse, der nu er givet Kvinder til at erhverve akademisk Dørgerret samt indstille sig til Universitetets Fakultetsprøver og akademiske Grader, kan have fremkaldt Tanken om ogsaa at faa aabnet de unge Kvinder, der agte at benytte den givne Ret, Udgang til den lærde Skole som den af de hos os hidtil bestaaende Lærestalter, der ad den sikreste og tillige mindst befojstelige Veil vilde føre dem til deres nærmeste Maal. Betænker man imidlertid, at det ved al Opdragelse og Undervisning bør være et Hovedformaal, at der gives Lærlingen Frihed og Leilighed til at udvikle sig legemlig saavel som aandelig efter sin, altsaa ogsaa sit Kjøns Eiendommelighed, vil man uden Tvivl ogsaa snart komme til Erkjendelse af, at en høiere Fællesskole for mandlige og kvindelige Elever saavel med Hensyn til Legemets som Aandens Udvikling vilde, navnlig for de sidstnævnte, medføre Misligheder og Farer, der i alt Fald ikke i lige Grad ere tilstede ved de fælles Universitetsstudier, idet disse dels falde paa et senere Alderstrin, dels tilstede en langt større Frihed med Hensyn til Arbejdets Fordeling og Maaden, hvorpaa de Studerende tilegne sig det fælles Lærestof.

Hvad først den fysiske Udvikling angaar, er det noksom bekjendt, at de kvindelige Organer efter deres særegne Bestaafenhed kræve et ganske andet Hensyn end de tilsvarende mandlige, et Hensyn, som det altsaa vil være umuligt at tage i en Fællesskole. Navntlig i Dvergangsaldren d. v. s. i Alderen mellem det 14de og 18de Aar behøver den unge Kvinde, for at de hende eieendommelige Organer kunne udvikle sig fundt og naturligt, til visse, regelmæssig tilbagevendende Tider en Ro eller i alt Fald en Fritagelse for anstrængende Arbejder, som en Stole, hvis hele Ordning er truften med Drengenes fysiske Udvikling for Die, ikke vil kunne indrømme hende. Forsømmelse af det i denne Henseende fornødne vil efter Lægernes Vidnesbyrd udsætte hende for høist alvorlige Farer, for mangehaande Sygdomme, Svækkelse i de vigtigste Livsfunktioner og Udygtighed til at opfylde hendes Fremtids Bestemmelse. Maa man end indrømme, at disse Farer maaste ere større i Lægernes Fremstilling end i Virkeligheden, og turde det end haabes, at mange kvindelige Elever vilde komme lykkelig over dem, bliver det dog ligesuldt ubestrideligt, at de ere tilstede, og at et Forsøg her, hvor der er Spørgsmaal om en almindelig Foranstaltning fra Statens Side, vilde være i høi Grad uovelig.

Hvad her er bemærket om den fysiske Udvikling, gjælder i det Væsentlige ogsaa om den intellektuelle. Ogsaa her er det kvindelige Naturels Forskjellighed fra det mandlige altfor stor til, at det ved en fælles Skoleundervisning kan komme til sin Ret. Om man end ikke vil tillægge det ene Kjønn en større almindelig Begavelse end det andet, maa det dog erkjendes, at Manden besidder større Tænkraft og Abstraktions-evne, medens Kvinden lettere tilegner sig, hvad der fremstilles i individuelle og anskuelige Former. At nu denne Forskjel i Mandretning ogsaa bør give Undervisningen for hvert Kjønn sit særegne og gjennemgaaende Præg, kan ikke beskrives. Rundskabs- og Modenhedsmaalet kan være det samme og dog naas ved meget forskellige Metoder og Læremidler. Exempelvis maa det være nok at henpege paa de forskellige Hensyn, der blive at tage ved Valget af Opgaver til Udarbejdelse i Moberdsmaalet, af Læsestykker i ældre og nyere Literatur, ved Behandlingen af visse Partier af Zoologien o. a. m.

Hvad fremdeles den ethiske Side af Skolens Virksomhed angaar, vil maaste den egentlige Disciplin, Overholdelsen af Tugt og Orden, ikke frembyde nogen særdeles Banstielighed for selve Undervisningstidernes Vedkommende, skjønt ogsaa her den naturbestemte Forskjellighed mellem mandlige og kvindelige Elever, de førstes overveiende Forstandsretning, ofte forbunden med en vis Haardhed eller Stiivhed i Karakteren, de sidstes Tilbøjelighed til at lade sig bestemme af Følelsen, af Diebliffets Indtryk og den umiddelbare moralske Takt, i mange Tilfælde vil være til Hinder for en fælles og ensartet Behandlingsmaade. Langt større Banstielighed og Fare medfører dog det i alt Fald tilbørlig ukontrollerede Samliv mellem begge Kjønn udenfor Undervisningstidernes.

Rektorerne kunne ikke i længden holde pigerne ude. I 1890'erne fik de adgang på dispensation til flere af statsskolerne. Det ekstraordinære i situationen ses bl.a. af, at rektorerne måtte love, at holde pigerne adskilt fra drengene i frikvartererne.

Ill. nr. 5 Ved skoleloven af 24/4-1903 og anordn. af 31/7-1903 fik pigerne adgang til statsskolerne i Provinsen.

Ill. nr. 6 I Sorø kunne pigerne kun optages i Akademiet som skolesøgende, ikke som kostelever. I 1916 var der således kun 1 pige blandt årets studenter.

I København bevaredes i flere årtier efter 1903 rene drenge- og pigeskoler. Ill. nr. 7-9 stammer fra to af disse pigeskoler. (Alle tre billeder er gengivet efter lektor Sophie Petersens fotoalbum i Nørre Gymnasiums arkiv).

Ill. nr. 7 Studenterne 1913. Ingrid Jespersens Skole.

Ill. nr. 8 11. klasse på Ingrid Jespersens Skole ved afslutningen i 1920.

Ill. nr. 9 II G sproglig. Nørre Gymnasium 1921/22.

9. FORSØGSUNDERVISNING

Mange af reformerne inden for højere undervisning har været forberedt ved forudgående forsøg.

Reglement og Anordning for Cathedral-Skolen i Kiøbenhavn.

Friderichsberg Slot, den 2den October 1801.

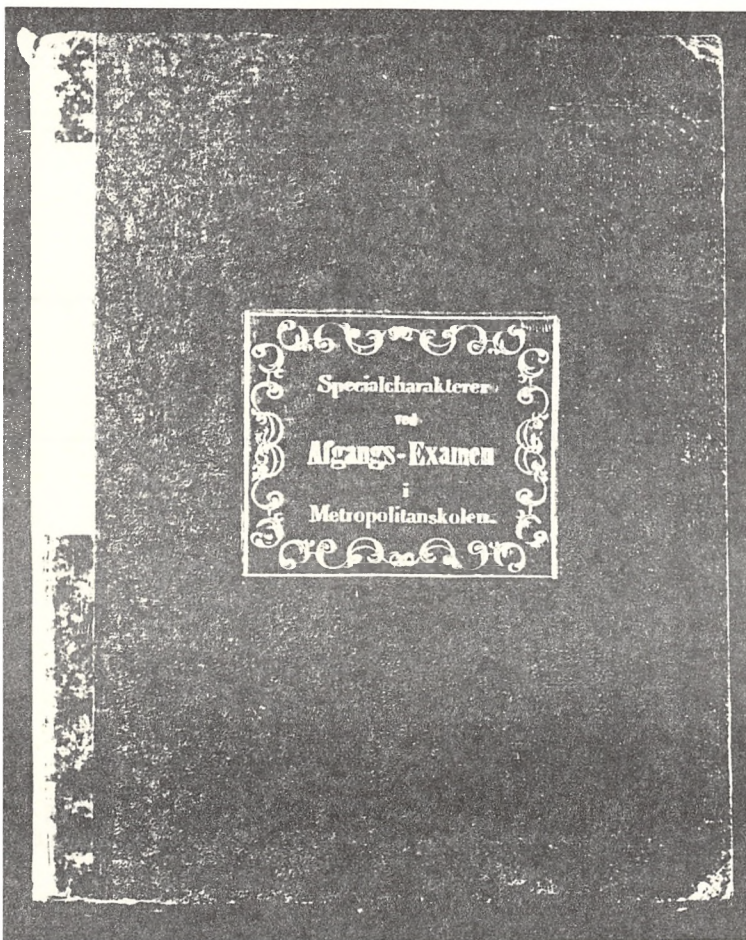

Kiøbenhavn.

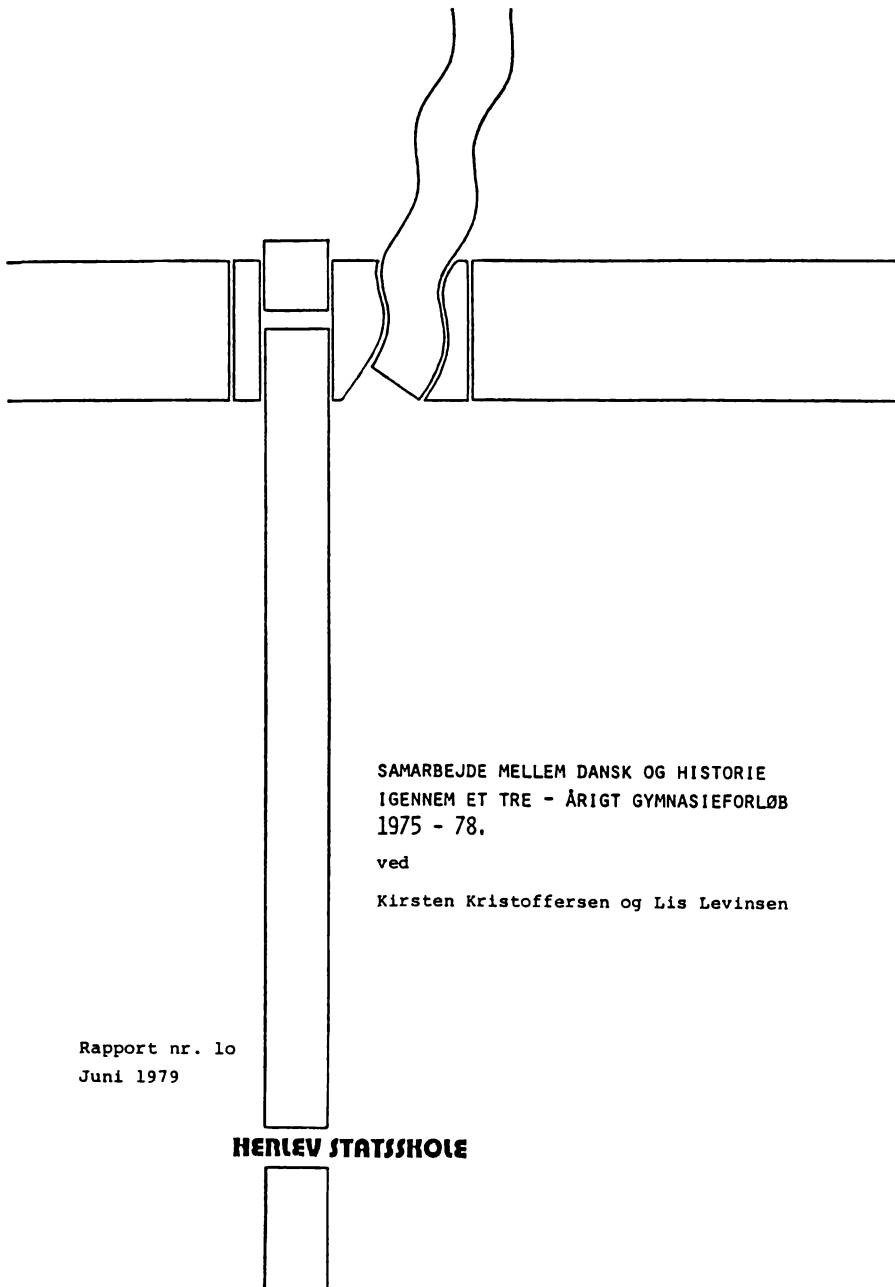
Trykt hos Directeur Johan Frederik Schultz,
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

Ill. nr. 1-2 Latinskolereformen af 22/3-1805 afprøvedes således ved Københavns Katedralskole (Metropolitanskolen), Odense Katedralskole og Katedralskolen i Christiania. Her er udstillet Reglement for Københavns Katedralskole 2/10-1801 og "Angivelse af undervisningens omfang" (Metropolitanskolens arkiv).

Ill. nr. 3-4 På samme måde blev Madvigs skoleplan af 1850 afprøvet ved Metropolitanskolen, Odense Katedralskole og Kolding lærde Skole. Bl.a. fik de tre ifølge den foreløbige skoleplan af 1845 tilladelse til selv at afholde studentereksamen. Her er udstillet to eksamensprotokoller, hvori de første officielle afgangseksaminer ved Metropolitanskolen er indført. Bemærk, at Universitetet stadig bevarede indflydelse via censorerne (professorerne Velschou, J. N. Madvig og H. C. Ørsted).

SAMARBEJDE MELLEM DANSK OG HISTORIE
IGENNEM ET TRE - ÅRIGT GYMNASIEFORLØB
1975 - 78.

ved

Kirsten Kristoffersen og Lis Levinsen

Rapport nr. 10
Juni 1979

HERLEV STATSSKOLE

Ill. nr. 5:

I Ordrup Gymnasium fandt der i årene 1927-31 et særpræget forsøg sted: Indskrænkning af timetallet i de 3 nederste mellemskoleklasser for særligt flinke elever. Her er udstillet forsøgsprotokol og ministeriets skrivelse, der tillader forsøget.

Ill. nr. 6:

Skoleloven af 1958, der på gymnasieområdet bl.a. indførte musik som speciale på den nysproglige gren, var forudgrebet ved et forsøg med en særlig musiklinie fra 1953 på Ingrid Jespersens Skole. Undervisningsbilledet og redegørelsen for musikliniens oprettelse er trykt i skolens program 1954/55.

Ill. nr. 7-9:

Gymnasieskolen var i årene forud for indførelsen af "valggymnasiet" i 1988 præget af et særdeles omfattende antal forsøg. Mest systematisk foregik forsøgsundervisningen ved det særlige forsøgsgymnasium i Herlev (oprettet ved lov 28/4-1971). Her er udstillet tre af de mange forsøgsrapporter, som skolen udarbejdede.

10. SKOLESPORT

Kostskolerne var pionerer på skolesportens område. Ill. nr. 1 Birkerød Kostskoles Bicycle-Club 1890.

Ill. nr. 2 På Sorø Akademi er der en lang tradition for kricketspil. Den første officielle kricketkamp i Danmark fandt sted i Sorø i 1866. Billedet her viser Akademiets krickethold 1899/1900 under ledelse af anføreren Holger Dahl (siddende i midten).

Ill. nr. 3 Nørre Gymnasiums gymnastikhold, der deltog i skolestævnet i Tønder i maj 1929.

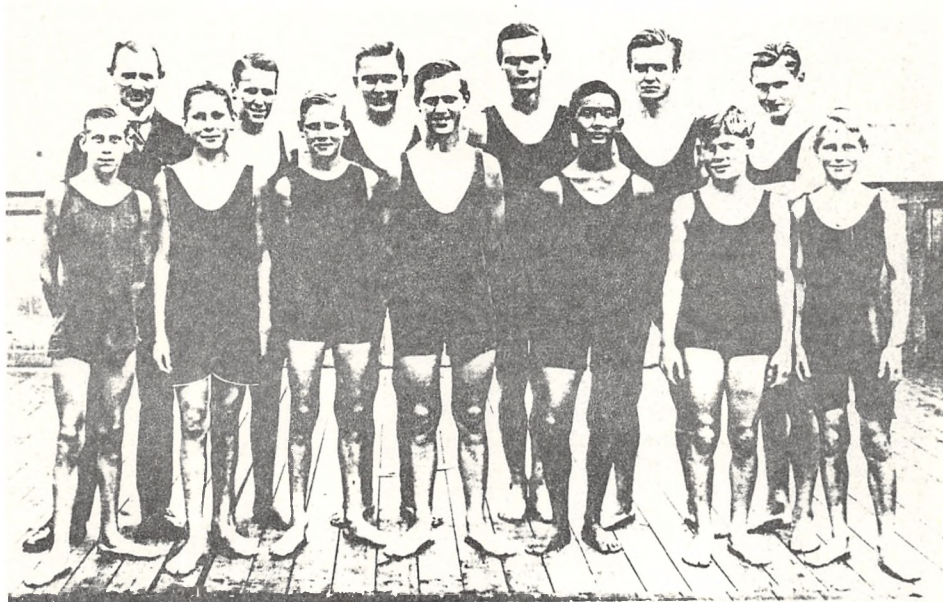
Ill. nr. 4 Nørre Gymnasiums langbold dag 20/9-1933.

Ill. nr. 5 Boldspil i Østre Borgerdydskole april 1962.

Ill. nr. 6 Program for Gl. Hellerup Gymnasiums kapsvømning 1921.

Ill. nr. 7 Gammel Hellerup Gymnasiums vindere ved Akademisk Idrætsforenings skoleidrætsstævne 1925. Billederne (ill. nr. 7-9) og de to pokaler (ill. nr. 10 og 11) er udlånt fra Gl. Hellerup Gymnasium.

Ill. nr. 8 Skolemestre i svømning 1926 (Gl. Hellerup). Bemærk bademoden.

Ill. nr. 9 Gammel Hellerup Gymnasiums Boldklubs førstehold 1931/32. Holdet deltog i Hellerup Idrætsklubs skoleturnering, og som det fremgår af billedet, vandt man pokalen.

Ill. nr. 10 Også i 1950'erne deltog skolens fodboldhold i HIK's fodboldturnering for gymnasieskoler. Da Gl. Hellerup vandt pokalen tre år i træk 1956-59, fik man pokalen til ejendom.

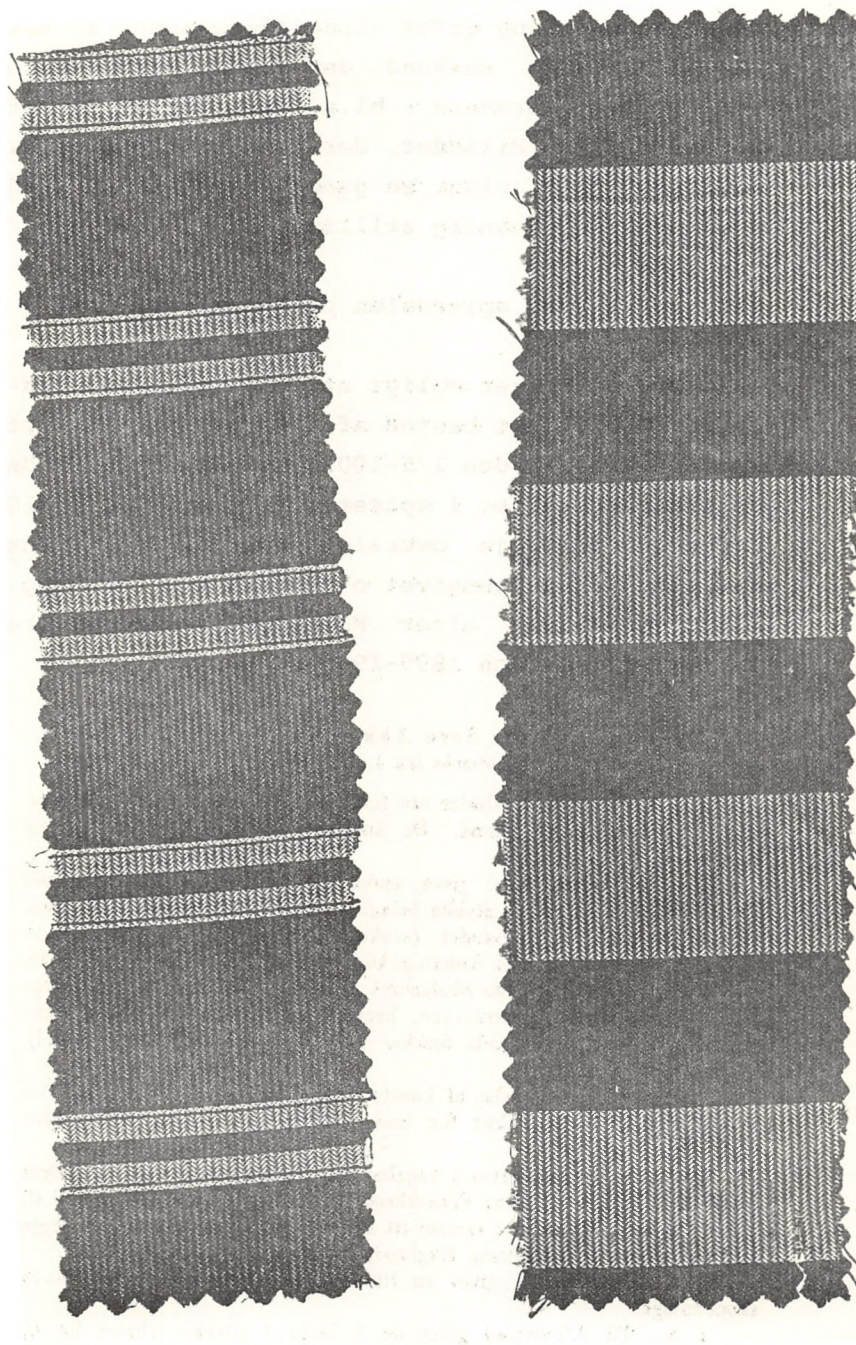
Ill. nr. 11 Gammel Hellerup Gymnasium var blandt spejdersportens pionerer. Allerede i 1909 oprettedes en særlig G1. Hellerup trop, som bevarede indtil 50-års jubilæet i 1959, da den nedlagdes på grund af mellemskolens afskaffelse. I 1911 udsatte konsul Ludvigsen en vandrepokal, som hver måned skulle tilkendes den patrulje, der havde gjort sig mest fortjent ved "Good turns". Pokalen blev indviet af selveste general Baden-Powell under besøget i 1911.

11. KOSTSKOLELIV I SORØ

Ill. nr. 1 Elevdragten 1827. I 1906 fik de skoleøgende elever efter ønske fra en del mødre ministeriets tilladelse til at udskifte de lange benklæder med bukser, der kun nåede til knæene. Ministeriet indskærpede dog, at bukserne skulle sys uden sidelommer, og at eleverne skulle anvende langskaftede sorte strømper.

Ill. nr. 2 Stofprøver til skoleslips. (fra Soransk Samfunds arkiv).

Ill. nr. 3 Kostskolelivet på Akademiet fortsættes i vidt omfang efter studentereksamen i det aktive Soransk Samfund, der holder forbindelse med de gamle soranere - bl.a. ved udgivelse af Soranerbladet. Billedet, der stammer fra Soransk Samfunds arkiv, viser en gammel student fra 1920 i en noget usædvanlig stilling.

Ill. nr. 4 Fra spisesalen på Sorø 1917.

Ill. nr. 5 Det er muligt at gætte på, hvad middagen på billedet bestod af. Sorø fik et nyt spisereglement den 1/5-1901. Her er gengivet de første paragraffer i spisereglementet. I § 10 anførtes en nøje oversigt over middagsmadens indhold. Her er gengivet oversigt for maj-aug. måned. Gengivet efter Meddelelser ang. Sorø Akademi for Aarene 1899-1908 side 37 ff.

Spisereglement*) for Sorø Akademis Opdragelsesanstalt, gældende fra 1. Maj 1901.

§ 1. De daglige Maaltider ere fem: Morgenmad, Frokost, Middagsmad, Femmad og Aftensmad. De anrettes paa den Tid, som Rektor bestemmer.

§ 2. Til Morgenmad gives enten $\frac{1}{2}$ Rundtenom Rugbrød med Smør, overskaaren, hvert Stykke belagt med et Stykke Franskbrød, som nogenlunde dækker Rugbrødet (saakaldt Amagermad), $\frac{1}{3}$ Pot varm Mælk, Eleverne af ældste Afdeling kunne vælge Te i Stedet for Mælk, men Valget gælder for hele Skoleaaret, eller Havregrød og $\frac{1}{2}$ Rundtenom Rugbrød med Smør, overskaaren, hvert Stykke belagt med et Stykke Franskbrød, som nogenlunde dækker Rugbrødet (saakaldt Amagermad). $\frac{1}{3}$ Pot varm Mælk.

Havregrøden tilberedes af knuste Havregryn og koges i Vand. Der regnes mindst 50 Kv. ikke for lind Grød til hver Elev. Strøsukker gives til.

§ 3. Til Frokost gives i regelmæssig Rækkefølge 1 Dag et 4 Øres Surbrød, 1 Dag et 4 Øres Franskbrød, 1 Dag et 4 Øres Birkesbrød til hver (paa samme Dag det samme til alle), flækket, med Smør paa begge Stykker, samt $\frac{1}{2}$ Rundtenom Rugbrød, overskaaren.

§ 4. Til Femmad gives en Rundtenom Rugbrød, overskaaren og sammenlagt.

§ 5. Til Aftensmad gives de 6 Dage 4 Stykker (hvert lig $\frac{1}{4}$ Rundtenom) Rugbrød (om Søndagen 5) med Paalæg som følger: Nr. 1 Amagermad (om Søndagen 2 Stykker), Nr. 2 hver anden Gang Amagermad, hver anden Gang Ostemad (om Søndagen altid Ostemad), Nr. 3 kogt Kød eller Steg, Veksling efter Aftale. Nr. 4 de 6 Dage: hver anden Gang med hakket Æg eller hakket Æg og Sild eller Sildesalat eller Leverpostej, hver anden Gang med Skinke eller røget Kød eller salt Kød eller hakket røget (salt) Kød eller Spegepølse eller Rullepølse. Om Søndagen: afvekslende hakket Æg og Æg i Skiver med Ansjos, dog saaledes,

Middagsmaden.

	Formad.	Eftermad.	Dessert.	
Maj Maaned.				
Søndag.	Flæskesteg.	Budding.		
Mandag.	Kalvekødsuppe med Ris.	Grilleret Kalvekød.		
Tirsdag.	Hakkebøf.	Rød Sagosuppe.		
Onsdag.	Rismælkegrød.	Fisk.		
Torsdag.	Oksesceg.	1 G. Kirsebærssuppe, ellers Rhabarberggrød.		
Fredag.	Kørnemælksuppe.	Hv. a. G. Kød budding, hv. a. G. Aubin.		
Lørdag.	Æggeøl.	Kogt Skinke.	Kage.	
Søndag.	Oksekødsuppe.	Kogt Oksekød.		
Mandag.	Chokoladesuppe.	Ragout.		
Tirsdag.	Bøf à la mode.	Hvid Sagosuppe.		
Onsdag.	Øllebrød.	Frikadeller.		
Torsdag.	Hv. a. G. Boghvedegrød, hv. a. G. Havregrød.	Fisk.		
Fredag.	Æggesøbe.	Kalvesteg.		
Lørdag.	Carry af Kalv.	Rhabarbersuppe.		
Juni, Juli og August Maaneder.				
Søndag.	Oksesceg.	Budding.		
Mandag.	1 G. Hakkebøf, ellers Frikadeller.	2 G. Rhabarberggrød, dernæst Stikkelsbærgrød til Sommerferien, dernæst Rødgrød.		
Tirsdag.	Hv. a. G. Kørvelsuppe. Hv. a. G. Lammekødsuppe.	Grilleret Kalvekød. Kogt Lammekød.		
Onsdag.	Rismælkegrød.	Fisk.		
Torsdag.	Kalvesteg.	Hv. a. G. Rhabarbersuppe, hv. a. G. Koldskaal.		
Fredag.	H. a. G. Bollemælk, hv. a. G. Æggesøbe.	Hv. a. G. Kød budding, hv. a. G. Aubin.		
Lørdag.	Carry, 1 G. af Kalv, ellers af Lam.	Hv. a. G. Tykmælk, hv. a. G. oplagt Mælk.		
Søndag.	Oksekødsuppe.	Kogt Oksekød.	Kage.	
Mandag.	Øllebrød.	1 G. Frikadeller, ellers Frikasé af Lam.		
Tirsdag.	Lammesteg.	2 G. Rhabarberggrød, dernæst Stikkelsbærgrød til Sommerferien, dernæst Rødgrød.		
Onsdag.	Hv. a. G. Mannagrød, hv. a. G. Semouillegrød.	Fisk.		
Torsdag.	Kalvesteg.	Rød Sagosuppe.		
Fredag.	Æggeøl.	Hv. a. G. Spegeftæsk, hv. a. G. kogt Skinke.		
Lørdag.	Bøf à la mode.	Hv. a. G. Tykmælk, hv. a. G. oplagt Mælk.		

I 1888 oprettedes et soldaterkorps for Soranere "til Fornøjelse og Motion for Deltagerne". Geværer fik man ved at anvende de trægeværer, som akademiet benyttede til skoleeksercits. Ill. nr. 6-8: Uniformsdele, dagsbefalingen fra korpets 25. års jubilæum i 1913 samt et fotografi af korpset 1906/07 opstillet foran Akademiet. (Soransk Samfunds arkiv. Soldaterkorpset 1888-1936).

Sydparti.

Grundlag. Fjenden mobiliserer i Garnisonsbyerne (Slagelse, Ringsted o. s. v.). Et Strejfkorps er i Nat gaaet i Land ved Bisserup for over Eskildstrup at rykke frem til Sorø Landstation, hvor alt Jernbane- og Telegrafmateriel skal beslaglægges, eventuelt ødelægges.

Ordre I. En Officerspatrouille — 1 Sektion Cyklister og 1 Rekylsektion — er i Ilmarch fremsendt til Bakke 61, 800 m N. V. f. Topshøj, hvor der indrettes Kikkertstation. Patrouillen skal forsvare Bakken længst mulig mod fjendtligt Angreb.

Kl. c. 4 Eftm. vil Fortroopskompagniet, befordret paa Vogne, antagelig være naaet til Korsvejen i Topshøj Skov.

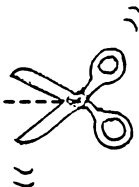
Soldaterkorpsets dagsbefaling 26/5-1913

GYMNASIESKOLER – administration og arkiv I-II Ved Erik Nørr

Landsarkivet i København har i en årrække systematisk indsamlet arkivmateriale fra latinskoler, gymnasier og studenterkurser. Resultatet af dette arbejde fremlægges nu i værket: Gymnasieskoler -administration og arkiv. Heri bringes oversigter over mere end 60 skolars arkiver.

Værket er forsynet med en længere indledning, der letter adgangen til det omfattende kildemateriale, der nu står åbent for den skolehistoriske forskning. Bl.a. behandles spørgsmålene om skoler-nes tilhørsforhold gennem tiderne (statslig/privat/kommunal/amtskommunal), skoleordninger og eksamensret, privatisters og studenterkursers stilling i uddannelsessystemet. Et længere kapitel fortæller om, hvad man kan forvente at finde i et gymnasiearkiv.

Værket, der er rigt illustreret, udgives af ARKI•Varia, Serviceselskab ved Landsarkivet i København og Selskabet for dansk Skolehistorie i fællesskab. Pris for begge bind: 183 kr. + forsendelse. Medlemmer af Skolehistorisk Selskab dog 122 kr. ved bestilling inden 31/1-1990.

Undertegnede bestiller hermed

GYMNASIESKOLER I-II

..... ekspl.
(183 kr.)

Medlem af Skolehistorisk Selskab
Rabatpris inden 31/1-1990

..... ekspl.
(122 kr.)

Navn: _____

Gade: _____

Postnr.: _____ By: _____

GYMNASIESKOLER

– administration og arkiv

Ved Erik Nørr

Bind 1

	Vidensk.	Tysk	Tysk	Tysk	Tysk	Tysk
Dansk						
Dansk Natl.						
Latin						
Lat. Stil.						
Græsk						
Tysk						
Fransk						
Religion						
Historie						
Geograph.						
Arithmetik						
Geometri						
Købst						
Kalligraph.						
Tegn.						
Sammensat						
Kl. Håndb.						

ARKI-Varia / SELSKABET FOR DANSK SKOLEHISTORIE
1989

GYMNASIESKOLER

– administration og arkiv

Ved Erik Nørr

Bind 2

ARKI-Varia / SELSKABET FOR DANSK SKOLEHISTORIE
1989

PORTO

ARKI●Varia

Serviceselskab v. Landsarkivet f. Sjælland m.m.

POSTBOKS 661

Jagtvej 10

2200 København N

104.760
DIS-Danmark

ISBN: 87

1 2 1 4 8 1